

Safeguarding Teenage Intimate Relationships (STIR) **Свързване на контекста и рисковете онлайн и офлайн**

Тематично резюме 4: Вижданията на младите хора за интервенцията и превенцията при междуличностното насилие и злоупотреба в интимните отношения между млади хора

Финансирано по DAPHNE III от Европейската комисия

Това тематично резюме представя резултатите от проучването STIR за това към какъв вид помощ прибегват младите хора, в случай че изживеят междуличностно насилие или злоупотреба (МЛНЗ) и какви са техните виждания за това какви форми на интервенция и превенция биха били адекватни и достъпни. Основните резултати са:

- **Една четвърт от анкетираните млади хора не са съобщили на никого за изживяното от тях междуличностно насилие или злоупотреба (МЛНЗ) в техните интимни отношения.**
- **Повечето млади хора са съобщавали за такива случаи по-скоро на свои връстници, отколкото на възрастни.**
- **Младите хора разглеждат МЛНЗ като личен въпрос, като липсата на доверие към другите, както и желанието да не бъде застрашен извършителят или отношенията им с него, са били бариери пред търсенето на помощ от тяхна страна.**
- **Младите хора като цяло смятат себе си и своите връстници за отговорни за предотвратяването на МЛНЗ.**
- **Повечето млади хора, анкетирани в проучването, са позитивно настроени към превантивната работа по отношение на МЛНЗ.**
- **Училищната и домашната среда се установяват като най-важни за превенцията на МЛНЗ.**

ЦЕЛ И ЗАДАЧИ

Проектът STIR има за цел да документира изживяванията на младите хора при различни форми на онлайн и лице в лице МЛНЗ в пет европейски страни: България, Кипър, Англия, Италия и Норвегия (виж www.stiritup.eu). Конкретните задачи са да се проучи:

- Разпространеността, онлайн и лице в лице, на физическите, емоционалните и сексуалните форми на МЛНЗ в интимните отношения между млади хора
- Изпращането и получаването на сексуални изображения между интимни партньори
- Субективното въздействие
- Съвръзаните с това рискови и предпазващи фактори
- Търсенето на помощ
- Опитът и гледната точка на младите хора за това какво би могло да помогне

МЕТОДОЛОГИЯ

Проектът STIR се основа на 4-степенен комплексен подход:

- Етап 1: Експертни срещи за очертаване на политиките и практиките в пет европейски страни.
- Етап 2: Проучване на 4500 млади хора между 14 г. и 17 г. в училищата.
- Етап 3: Интервюта с 100 млади хора
- Етап 4: Разработване на мобилно приложение за млади хора (www.stiritapp.eu)

По една консултативна група от млади хора бе сформирана във всяка от страните за да коментира всички аспекти на проучването.

РЕЗУЛТАТИ

Анонимното анкетно проучване STIR бе извършено с участието на 4564 млади хора на възраст 14-17 години, в 45 училища в Англия, Норвегия, Италия, България и Кипър. Честотата на МЛНЗ и тяхното въздействие върху млади хора са представени в Тематично резюме STIR 2. В проучването тези млади хора, които съобщаваха, че са изживели МЛНЗ, бяха запитани и дали те са казали на някого за своето изживяване. В 91 персонални интервюта с млади хора, които са изживели МЛНЗ (виж Тематично резюме STIR 5), младите хора

бяха разпитани по-задълбочено откъде са получили подкрепа след тяхното изживяване на МЛНЗ, както и за техните виждания по инициативите за превенция. Тези резултати също ще бъдат представени тук.

На кого младите хора съобщават, че са изживяли МЛНЗ?

Огромното мнозинство от млади хора в петте изследвани страни са казали на някого за своето изживяване на МЛНЗ. Все пак, макар и 74% да са направили това, 26% не са казали на никого.

Повечето млади хора, в петте изследвани страни, независимо коя от формите на насилие са изживели, са предпочели да говорят за това по-скоро с връстници, отколкото с възрастни. Общо 64% са избрали да доверят на приятел, а само 17 % са говорили с възрастен. Повече момичета, отколкото момчета, при всички форми на насилие и във всички изследвани страни, са били склонни да търсят подкрепа от други хора. От момчетата 75% са говорили с приятел за насилието, докато 54% от момчетата са сторили същото. Само 18% от момчетата и 15% от момчетата са говорили с възрастен, като най-често това е родител. Нещо повече, не се установяват никакви разлики в склонността на младите хора да се обърнат за помощ към друг човек, в зависимост от възрастта или от подлагането им на насилие в семейството. Все пак обаче склонността да се обърнат към друг варира според типа на изживяното МЛНЗ. Общо 70% от изживелите МЛНЗ онлайн, 66% от жертвите на физическо или емоционално насилие лице в лице, и 55% от изживелите сексуално насилие са казали на някого за това. Най-честото реагиране на изживяването на МЛНЗ е прекъсване на отношенията (14%), изтриване на всички съобщения от съответния човек (27%) и „блокирането” му (17%).

Какви са бариерите пред търсенето на помощ?

Получените резултати – че една четвърт от младите хора в това проучване не са казали на никого за изживяното насилие и че само един от всеки седем се е обърнал към възрастен – демонстрират колко е важно да бъдат изследвани бариерите пред търсенето на помощ. Чрез анализ на разказаното от младите хора ние установихме три основни причини за въздържане от търсене на помощ:

МЛНЗ се разглежда като личен въпрос

Аз мисля, че за да мога да изградя своя характер, трябва да седна, да обмисля ситуацията и да се справя сама. (София, 18 г., от България)

Тези, според които насилието е личен въпрос, изразяват своето виждане по два начина. От една страна, те разглеждат изживяното от тях МЛНЗ като тяхна собствена отговорност. Тези, които разглеждат насилието като нещо, за което те трябва сами да се погрижат, изтъкваха, че вече са на възраст, на която трябва да могат да се справят с проблемите самостоятелно, че търсенето на помощ би било признание, че те не са способни сами да си решават проблемите, или че, по-просто казано, те обичат сами да си решават проблемите. От друга страна, някои от младите хора не биха искали да натоварват други хора със собствените си проблеми. Те имат чувството, че другите вероятно имат свои проблеми, които да решават, или че изживяното от тях насилие все още не е толкова значимо, че да занимават други хора с него.

Липса на доверие в другите

Училищната сестра – с нея говорих малко, но тя не знае нищо за тези неща, не мога да ѝ кажа, щото имам чувството, че не мога да ѝ се доверя, тя може да каже на някой друг, дълбоко в себе си чувствам, че тя не би направила това, но човек никога не знае, случвало ми се е преди училищната сестра да ме издаде. (Тоне, 17 г., от Норвегия)

Често срещана причина за това да не се търси помощ е липсата на доверие в компетентността на възрастните и на професионалистите. Някои от младите хора смятат, че възрастните дават неадекватни съвети поради различията между поколенията, заявявайки, че възрастните са „старомодни“, или че те реагират прекалено остро и не разбират проблемите на днешните тийнейджъри. Това биваше подчертавано особено по отношение на онлайн-формите на МЛНЗ. Други смятат, че професионалистите, каквито са училищните психолози, сестри или учителите, или нямат необходимите познания за МЛНЗ, или не ги разглеждат с достатъчна сериозност. Те също така се опасяват, че възрастните може по невнимание да разпространят информацията. Тази липса на доверие към възрастните обаче се разпростира и върху връстниците. Много от младите хора не се чувстват уверени, че приятелите им ще погледнат на ситуацията от тяхната гледна точка. Липсата на доверие в приятелите често показва свързаност с предходно изживяване на клюкарство или слухове, което е направило младите хора колебливи при споделянето на едни толкова лични изживявания.

Младите хора искат да предпазят извършителя, или своите отношения с него

...Казвала съм му, че трябва да внимава, казвала съм му: „Мога да кажа на полицията какво правиш“, но никога не бих го направила, казах му го, за да го накарам да се поуплаши малко..., за да бъде малко гадна, тъй като бях толкова уморена от неговите гневни изблици. Но... той знае, че аз никога няма да му причиня това.
(Лизе, 18 г. от Норвегия)

Някои от младите хора са избрали да не кажат на никого за изживяното от тях МЛНЗ, тъй като са искали да предпазят или извършителя, или своите отношения с него. Интервюираните млади хора дадоха различни обяснения за това свое поведение. Някои се безпокояха за последиците, които това би имало за извършителя, например проблеми с родителите му, или други проблеми като изгонване от училище, или от спортния клуб, поради наложено наказание. За други изживяното насилие или злоупотреба не са достатъчно основание да пожелаят да прекратят отношенията. Те се опасяват, че други, често родителите им, биха ги накарали да прекратят отношенията си с този човек, ако се разбере за изживяното от тях МЛНЗ.

Превенция на МЛНЗ в интимните отношения между млади хора

Ролята на училищата

В училище трябва повече да ни говорят за това, да го вземаме по на сериозно. Учителите трябва повече да участват (Тоне, 17 г., от Норвегия)

Повечето млади хора в проучването са оптимисти за резултатите от евентуална превантивна работа. И в петте участващи страни училищата са най-често споменаваното място, където според младите хора трябва да се извършва превантивна работа. Младите хора предложиха няколко начина, по които училищата биха могли да се ангажират с превантивни дейности. Според тях педагогическите съветници следва да въвлечат младите хора в дискусии по проблемите, като например поставяне на граници в интимните отношения, и медицинското лице в училище трябва да бъде лесно достъпно и да проявява разбиране за реалността, в която живеят младите хора. Няколко млади хора твърдят, че превантивната работа в училищата следва да включва по-стриктни, пряко въздействащи политики и практики, като например забрана за

използване на мобилни телефони и на социални мрежи по време на престоя на ученика в училището.

Младите хора наблегнаха на особената нужда от информация за това кое е законно и кое е разрешено или подходящо като поведение в дигиталната среда. Някои от младите хора считат посланията за равенство между половете за важен елемент от превантивната работа, но това не важи за всички страни в проучването. В Кипър, Норвегия и Англия младите хора посочват нуждата от разглеждане на разликите между половете при справяне с МЛНЗ, докато в Италия и България джендър-въпросите по-рядко биват смятани за важен проблем.

Младите хора също така подчертават, че решаващ е цялостният подход към превенцията. Посланието, което те ни предават, е, че младите хора искат информация и диалог с възрастните, но това трябва да става по един уважителен и не осъдителен начин.

Ролята на семейството

Аз мисля, че родителите трябва да ни дават добър личен пример. Ако родителите крещят по телефона и публикуват онлайн гадни съобщения, тогава и ти ще мислиш, че това е ОК, а ако те не го правят, това си е форма на превенция. (Софи, 16 г., от Норвегия)

Семейството бе установено като друга важна среда за превантивни инициативи. Предполага се, че родителите следва да обучат своите деца на прилично поведение, както и да им дават добър личен пример. Младите хора от Норвегия смятат, че тази роля на родителите може да включва и следене и предпазване от тяхна страна на децата в дигитална среда, но този възглед е ограничен само до младите хора, интервюирани в Норвегия.

Роля на връстниците

Много от хората са стресирани и те изпускат парата, като стават гадни и нараняват своите партньори. В този случай [при който Николай се е намесил, за да предпази партньора на свой приятел], беше много важно да се намеся и да кажа, че това е добре, така че той да се успокои. (Николай, 18 г., от България)

Въпреки това обаче, не всички млади хора в страните от проучването разглеждат училището и семейството като основни среди за превантивна

работа срещу МЛНЗ в интимните отношения между млади хора. В България за повечето млади хора именно самите млади хора са тези, които следва да предотвратяват случаите на МЛНЗ. Този възглед се споделя до известна степен от интервюираните младежи и в петте страни по проекта. Младите хора смятат, че позитивните и негативните изживявания следва да се споделят с приятелите и че е важно един друг да се учат от грешките си. Връстниците биват разглеждани не само като отговорни за предаването на знания за това как да се предотвратява насилието, те също така са виждани и в ролята на физически намесващи се за недопускане на насилие. Други млади хора смятат, че единственият, който може да предотврати проявата на насилие или злоупотреба е самият индивид.

РЕЗУЛТАТИ

1. Младите хора разчитат на своите връстници за подкрепа при реагиране на МЛНЗ, но мнозина биха приели на драго сърце и по-голямо участие от страна на възрастните. Това изисква учителите, педагогическите съветници, други професионалисти, както и родителите да са по-добре запознати с МЛНЗ в интимните отношения между млади хора и да имат достъп до адекватна информация и услуги. Европейските и националните стратегии за повишаване на обществената информираност следва да бъдат насочени към тези групи. Освен това, следва да се разработят услуги в помощ на тези „фронтони“ източници на подкрепа за младите хора.
2. Младите хора подчертават важноста на начина, по който се предоставя и извършва превантивната работа. Инициативите за превенция, насочени към МЛНЗ в интимните отношения между млади хора, трябва да бъдат креативни, да идват отдолу, да обхващат повече хора и трябва да възприемат уважителен подход към самите млади хора.
3. Младите хора желаят училищата да предоставят информация за правната рамка по отношение на МЛНЗ както онлайн, така и офлайн. Това означава, че националните правителства трябва да разяснят и резюмират законодателството в тази област и да предоставят информация за относимата правна рамка на учителите, педагогическите съветници, професионалистите в наказателно-правната и здравната сфера, както и на родителите и на самите млади хора.
4. Голяма част от образованието, което младите хора получават по този въпрос, достига до тях по конкретен случай. Вграждането на обучение по

този проблем в националните учебни програми би допринесло за един по-устойчив и последователен подход към превенцията.

Тематични резюмета

1. **Информираност по политиките и практиките в Европа по интимните отношения между подрастващи и новите технологии**
2. **Честота и въздействие на изживяването на междуличностно насилие и злоупотреба в интимните отношения между млади хора**
3. **Рискови и предпазващи (и предиктивни) фактори при МЛНЗ-виктимизация и МЛНЗ-подбuditелство**
4. **Вижданията на младите хора за интервенцията и превенцията при междуличностното насилие и злоупотреба в интимните отношения между млади хора**
5. **Вижданията на младите хора за междуличностното насилие и злоупотреба в интимните отношения**

Екип по проекта:

England: Christine Barter, Nadia Aghtaie, Cath Larkins, Marsha Wood, Nicky Stanley
 България: Георги Апостолов, Луиза Шахбазян
 Cyprus: Susana Pavlou, Stalo Lesta
 Italy: Noemi De Luca, Gianna Cappello
 Norway: Carolina Øverlien and Per Hellevik

Пълният доклад по проекта ще бъде наличен през пролетта на 2015 г. За да получите копие от него, обърнете се към Christine Barter на адрес: Christine.Barter@bristol.ac.uk .

Публикацията е разработена с финансовата подкрепа на програма Дафне на Европейската комисия. Съдържанието е отговорност на екипа на проекта STIR и не отразява възгледите на Комисията.